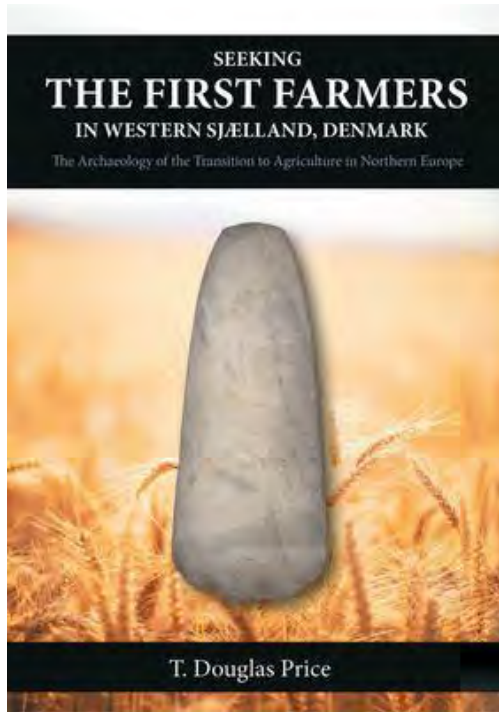

KALUNDBORG ARKÆOLOGIFORENING

36. årgang nr. 1, januar 2023

BOGUDGIVELSE FORTALE

I 2022 udkom professor Douglas Price's bog "*Seeking the First Farmers in Western Sjælland, Denmark*". I den samler han facts og følelser fra mere end 30 års arkæologisk virksomhed i Danmark med Kalundborg Museum og Kalundborg Arkæologiforening som faste holdepunkter. Bognyheden fejrer arkæologiforeningen med en reception i foredragssalen på Kalundborg Museum lørdag d. 20. januar kl. 16:00-17:00. Gitte og Doug vil være til stede, og Doug vil signere medlemmers personlige eksemplarer. Bogen, der omfatter 272 sider er udgivet på engelsk og bliver desværre ikke oversat til dansk. Den kan købes hos forlaget Oxbow Books, oxbow@oxbowbooks.com.
I trykt version: ISBN 978-1-78925-765-6.
Som digital udgave: ISBN 978-78925-3.

Tidligere museumsleder Lisbeth Pedersen har skrevet bogens forord, som foreningsbladet her gengiver på dansk i en lettere forkortet og redigeret form:

VED VEJS ENDE

Lisbeth Pedersen

forhenværende museumsleder Kalundborg Museum

Det kan blive et livsvilkår at forske i overgangen fra jæger- og samlersamfund og til tidlige bondekulturer. I *Seeking the First Farmers in Western Sjælland, Denmark* samler Professor T. Douglas Price resultater fra rundt regnet 35 års arkæologiske og naturvidenskabelige undersøgelser af stenalderbebyggelser i Vestsjælland og leverer ny viden til det vigtige kulturskifte.

Undersøgelserne var forankret i et samarbejde mellem University of Wisconsin, USA og Kalundborg Museum, Danmark inden for rammerne af *The Saltbæk Vig Archaeological Project*. I sin bog perspektiverer Douglas Price ikke kun feltarbejdets arkæologiske og naturvidenskabelige resultater. Nok så vigtigt knytter Doug sociologiske og tværkulturelle observationer til det internationale samvirke, som i en årrække udfoldede sig mellem et amerikansk universitet og et vestsjællandsk provinsmuseum.

Det er sjældent, om overhovedet nogensinde, at resultater fra et internationalt og mangeårigt arkæologisk samarbejde bliver ført til vejs ende på den måde. Som tidligere leder af Kalundborg Museum giver jeg med glæde Douglas Price's bog nogle indledende ord med på vejen.

Indledningsvist ligger det mig på sinde at takke for et langvarigt samarbejde og venskab. I mange år stod jeg som museumsleder i Kalundborg om foråret ofte over for spørgsmålene om, hvornår vores amerikanske trækfugle ville lande, og hvad feltsæsonen forventedes at ville bringe af nyt fra den fælles arkæologiske arbejdsmark. Jeg skriver

derfor forordet til Doug's bog i taknemmelighed over for alle, der har fulgt projektet med interesse, støttet det økonomisk og lagt jord til. Tilsvarende er det mig magtpåliggende at takke alle, der har deltaget og bakket op, hvad enten det drejede sig om praktiske og formelle opgaver, der skulle løses, eller når det blev svært, og bums måtte ryddes af vejen. Heldigvis gav *The Saltbæk Vig Archaeological Project* mange anledninger til at fejre milepæle og til at takke undervejs.

Præsentation af publikationen Smakkerup Huse i 2005 i Kalundborg Museums foredragssal.

Foto: Gunnar Jørgensen 2005.

Den foreliggende publikation samler fremdeles projektets arkæologiske og naturvidenskabelige hovedresultater. Nok så vigtige er imidlertid de talrige tværkulturelle og mellemfolkelige forbindelser, som projektet afstedkom undervejs. De skabte venskaber på tværs af Atlanten, nogle endda med ægteskaber og børn til følge. Flere studenter i USA og Danmark har afsluttet deres studier med at skrive afhand-

linger ud fra materialer fra Saltbæk Vig-projektet. Andre har det inspireret til at skrive ph.d.-afhandlinger på basis af materialer fra vestsjællandske lokaliteter og til at gennemføre arkæologiske udgravninger på Kalundborgegnen med publiceringer til følge (Stafford 1999; Fischer 2021).

Og så fik Kalundborg Museum ganske uforudset materialer til at undersøge en række demokratiske aspekter bag tidlig dansk udvandring til USA (Pedersen 1999; Pedersen og Findal 2000, 2002; Pedersen og Lund 2010). De samlede resultater herfra står nu overfor at blive publiceret.

Afsøgning af holme i Saltbæk Vig. Douglas Price var selv i baljen, mens inspektør Ole Petersen, Saltbæk Protected Area, sad ved roret.
Foto: Anders Fischer 1994.

Amerikanske institutioner har gennem årene finansieret væsentlige dele af *The Saltbæk Vig Archaeological Project* og følgelig leveret grundsubstansen til talrige videnskabelige bearbejdninger og publiceringer af arkæologiske materialer fra Kalundborgegnen. Dét lå så af-

gjort uden for vores forestillingsverden, dengang Douglas, min kommende mand, Anders Fischer og jeg i midt 1970'erne mødtes på Forhistorisk Arkæologisk Institut i København, og Doug fra tid til anden gæstede vores hjem.

Ideerne begyndte først at rumstere efter 1984, da Doug besøgte os i Kalundborg, hvor jeg som nyansat leder af Kalundborg og Omegns Museum stod over for udtalte forventninger om at drive et folkeligt såvel som forskningsorienteret kulturhistorisk museum (Bagger 1984).

Kalundborg Museum var dengang og er fortsat kendt for sine omfattende og velbelyste etnologiske samlinger. Arkæologisk set er egnen imidlertid også et smørhul. Den er ikke alene begunstiget af betydelige og internationalt kendte bopladser fra stenalderen både inde omkring Åmosebassinene og ved kysterne i fx den inddæmmede Saltbæk Vig. Talrige steder pryder også fredede dysser og jættestuer landskabet.

'Karolines dysse' ved Gravhøjsmarken ved østbredden af Lille Åmose. Her dannede amatørarkæolog Max Raffn's opsamlinger af bopladsmaterialer fra den tidlige del af bondestenalderen grundlag for sonderende undersøgelser.

Foto: Lisbeth Pedersen 2021.

Levn fra bronzealderen og ikke mindst fra jernalder og vikingetid påkalder sig også stor opmærksomhed. På samme måde fordrer Kalundborg by med mange ruiner fra den middelalderlig borgby, med landets største samling af middelalderlige stenhuse og den unikke femtårnede kirke tillige arkæologisk opmærksomhed (Pedersen 2013).

Så der var nok at tage fat på for mig som nytiltrådt museumsleder i 1984, og det ikke mindst inspireret af amatørarkæolog Egon Iversens oplysninger om nye spændende fund og arkæologiske lokaliteter på egnen. Talrige nødudgravninger overhalede derfor hurtigt ønskerne om reelle forskningsundersøgelser. Gitte Gebauer kom således til museet for at udgrave en tidlig neolitisk langhøj, som havet langsomt men sikkert var i gang med at destruere (Gebauer 1988).

Heldigvis så også Douglas Kalundborgegnens arkæologiske forskningspotentialer, da vi, under et af hans besøg i Kalundborg, tog ham med på tur sammen med Egon som guide. Ideerne til et amerikansk-dansk arkæologisk projekt begyndte at simre. De blev siden inspireret af erfaringer fra de marine og landværts udgravninger forud for *The Storebælt Fixed Link*, som Anders og jeg på det tidspunkt hver især stod for på vegne af vores respektive institutioner (Fischer 1997). *The Saltbæk Vig Archaeological Project* blev en realitet i 1988, og kolleger fra andre danske arkæologiske institutioner blev inddraget.

Det gav yderligere mulighed for at inddrage museets nyetablerede amatørarkæologiforening. Flere vintre i træk rekognoscerede medlemmerne tilgængelige markflader efter principper, systemer og klassifikationer, som Anders Fischer havde udviklet. Anders stod tillige for væsentlige dele af undervisning og træning af amatørerne, der med vidt forskellige baggrunde og tilgange til arkæologi mødtes omkring en fælles interesse og lod sig inspirere af Anders' ildhu og visioner for at udforske stenalderen.

Mange af foreningens medlemmer har deltaget i rekognosceringerne og om muligt i udgravninger. Talrige har troligt fulgt projektets frem-

drift på ture til udgravningerne. Alle praktiserede de gennem årene det, som vi nu om stunder kalder citizen science, hvor borgere bidrager til videnskabelige dataindsamlinger og undersøgelser.

Arbejdsgruppe ved mindestenen for inddæmning af Saltbæk Vig.
Foto: Anders Fischer 1989.

Dybest set videreførte arkæologiforeningen sædvanen fra Kalundborg Museums oprettelse i 1908 (Pedersen 1992, 2018). I det perspektiv formede foreningen en væsentlig museal platform, for at jeg kunne indfri de udtalte forventninger om at udvikle Kalundborg Museum til et åbent, folkeligt og forskningsbaseret kulturhistorisk museum, som jeg blev stillet over for som nytiltrådt leder i 1984. Kalundborg Arkæologiforening fortjener min uforbeholdne hyldest og tak.

Mange kolleger og fagfæller hilste Saltbæk Vig-projektet velkomment. Flere kommenterede positivt på det særlige forskningsmiljø, som i en årrække udspandt sig omkring Kalundborg Museum. Andre stillede sig skeptiske. Tvivlen tabte imidlertid momentum, da Douglas Price i 2006 modtog en af dansk arkæologis største hæderspriser, Erik Westerby-prisen, for sin banebrydende indsats ved udforskning af ældre stenalders levn i Danmark.

En dags høst. Fra venstre mod højre ses skovfoged Erik Jacobsen, købmand Margit Jørgensen, fiskeopkøber Egon Iversen og gårdejer Aage Pedersen. Foto: Anders Fischer 1990.

Nu er materialerne fra *The Saltbæk Vig Archaeological Project* ordnet, bearbejdet, publiceret og lagt på hylder, så andre kan inddrage resultaterne i fremtidig forskning. I nærværende bog gør Douglas Price status for resultaterne og deres betydning i en imponerede arkæologisk karriere.

Grøft ved Smakkerup Huse. Amerikanske feltarkæologer og en dansk naturvidenskabsarkæolog studerer stenalderlag i vigen.

Foto: Anders Fischer 1989.

Dermed er et mangeårigt amerikansk-dansk arkæologisk samarbejde nået til vejs ende. Det baner vejen for, at jeg, som museumsleder i de mange år projektet løb af stablen, på det hjerteligste takker fagfolk, bestyrelsesmedlemmer, lodsejere, kommunalfolk, amatørarkæologer og venner, der har bidraget til at føre projektet igennem. Medarbejdere ved Kalundborg Museum fortjener deres del af hyldesten for at have leveret en solid operationel base for projektet.

Jeg tillader mig at fremhæve Gitte Gebauer, der har været en essentiel krumtap i projektet, fagligt såvel som tværkulturelt, i det projekt som Anders, Doug, Gitte og jeg formulerede tilbage i 1980'erne. I den sammenhæng kompletterer jeg Douglas med en dybtfølt tak for din tillid til, at Kalundborg Museum kunne skabe en arkæologisk platform for samarbejdet gennem alle årene og for det indblik, du derigennem har givet i amerikansk kultur og tankegange, kort sagt: The American Ways.

Douglas Price får hermed ordet i sin faglige erindringsbog *"Seeking the First Farmeres in Western Sjælland, Denmark"*.

Projektfest i Riddersalen på Kalundborg Museum. Festsalen i Lindegården, der er indrettet med rokokostuk på vægge og i loftet omkring 1750, var en flot ramme, når lodsejere, museumsmedarbejdere og bestyrelsesmedlemmer mødtes med danske og amerikanske projektdeltagere til fest med grillstegt gris, vin, kaffe og kage.

Foto: Anders Fischer 1995.

Traditionel dansk lagkage pyntet som The Stars and Stripes. Kagen blev spist til sidste krumme ved en reception, der fejrede en af milepælene i Saltbæk Vig-projektet. Det skal tilføjes, at designerne bag kagen, Elisabeth Jørgensen og Erik Michaelsen, begge medlemmer af arkæologiforeningen, erklærede, at det blev deres første og sidste amerikanske flaglagkage, hvor stjernerne blev placeret med millimeters nøjagtighed.

Foto: Mads Findal Andreassen 2005.

Litteratur

Bagger, Trolle H. 1984: *Tiltrædelsestale for Lisbeth Pedersen, Kalundborg og Omegns Museum*. 1. marts 1984. Kalundborg Museums Administrative Arkiv.

Gebauer, A. Birgitte 1988: The Long Dolmen at Asnæs Forskov, West Zealand. *Journal of Danish Archaeology*. Vol 7. Odense University Press.

Fischer, A. 1997: People and the sea – settlement and fishing along the Mesolithic coast. *The Danish Storebælt since the Ice Age – man, sea and forest*. (L. Pedersen, A. Fischer, B. Aaby (eds). The Storebælt Publications.

Fischer, A., Gotfredsen, A.B., Meadows J., Pedersen, L. & Stafford, M. 2021: The Rødhals kitchen midden – marine adaptations at the end of the Mesolithic world. *Journal of Archaeological Sciences Reports*. [10.1016/j.jasrep.2021.103102]

Pedersen, L. 1992: Kalundborg og Omegns Museum gennem 80 år. *Kalundborgs Historie*. Bd. 4. Kalundborg Kommune 1992.

Pedersen, L. 2013 (ed): Menneskers veje – kulturhistoriske essays i 100-året for Kalundborg Museum. Kalundborg Museum.

Pedersen, L. 2018: Tekstiler som museumsgenstande og folkeminder – stof til eftertanker. *Dragtjournalen Årgang 12*. Nr. 16. 2018.

Pedersen, L. & Findal Andreasen, M. 2000: ”Kurs imod det Punkt af Horisonten, hvor Solen hver Aften gaar ned” En udvandrerhistorie fra Sæby sogn i Vestsjælland. *Fra Holbæk Amt. Årbogen for kulturhistorien i Holbæk Amt*. 2000.

Pedersen, L. & Findal Andreasen, M. 2002: Vestsjællændere i Den Amerikanske Borgerkrig – fra asken i ilden. *Fra Holbæk Amt. Årbogen for kulturhistorien i Holbæk Amt*. 2002.

Pedersen, L. & Lund G. 2010: Ulkestrup Mark – Nordvestsjælland's Tahrirplads – et fortællested om demokratiets udvikling i Danmark. *Fra Nordvestsjælland. Årbogen for kulturhistorien i Nordvestsjælland 2010*.

Stafford, M. 1999: *From Forager to Farmer in Flint. A Lithic Analysis of the Prehistoric Transition to Agriculture in Southern Scandinavia*. Aarhus University Press 1999.

RECEPTION

Fredag d. 20. januar 2023 kl. 16:00-17:00

Professor T. Douglas Price.
Foto fra Internettet.

Professor T. Douglas Price har for nylig udgivet en bog. Det er nu ikke første gang, for ifølge et – formodentlig allerede forældet – opslag på Wikipedia har Douglas faktisk udgivet ikke mindre end 24 bøger. Og det er så foruden videnskabelige artikler i et antal på mere end 200.

Denne gang er der tale om en bogudgivelse med titlen ”SEEKING THE FIRST FARMERS IN WESTERN SJÆLLAND, DENMARK”. Bogen har i særdeleshed relevans for Kalundborg Arkæologiforening, som har bidraget med systematiske markrekognosceringer i den indledende fase forud for en række udgravninger på forskellige lokaliteter i Vestsjælland. De vigtigste steder har foreningens medlemmer haft mulighed for at besøge, mens pladserne var under udgravning. Bogens forord er skrevet af tidligere museumsleder på Kalundborg Museum, Lisbeth Pedersen, som var stærkt medvirkende til, at Douglas gik i gang med sine udgravninger i Vestsjælland.

Som omtalt i Kalundborg Arkæologiforenings medlemsblad september 2022 omhandler bogen de undersøgelser, der blev udført over en årrække med Saltbæk Vig-projektet som udgangspunkt og med Kalundborg Museum som base. Vi synes, der er al mulig grund til at fejre den spændende bogudgivelse med en reception, hvor arkæologiforeningens medlemmer samt andre særligt udvalgte personer er inviteret.

Der er velkomst ved Kalundborg Arkæologiforenings formand Helle Gjøl. Vi vil bede Douglas om at sige nogle bevingede ord, og forløbig har Lisbeth Pedersen og Jens Nielsen ønsket at holde en tale.

Kalundborg Arkæologiforening vil være vært ved et lille traktement – som man nu traditionelt gør ved den slags begivenheder.

Vi glæder os til at se jer til Kalundborg Arkæologiforenings første arrangement i 2023. Af hensyn til indkøb er der tilmelding til arkæologiforeningens formand Helle Gjøl morgjol@gmail.com senest fredag d. 13. januar 2023.

ÅRETS ARKÆOLOG 2022

Jens Nielsen

Årets arkæolog 2022 blev Charlotta Lindblom fra VejleMuseerne.

Foto: Karen Vestergaard.

I forbindelse med DAA's årsmøde søndag d. 8. maj 2022 blev årets arkæolog sædvanen tro udnævnt. Det blev Charlotta Lindblom fra Vejlemuseerne, som i øvrigt holdt et glimrende foredrag om udstillingssamarbejdet omkring de to fornemme udstillinger *"RUS – Vikinger i øst"* og *"Magt og guld – Vikinger i øst"*.

For nogle år siden havde DAA fornøjelsen af Charlotta Lindblom som guide til en ny udstilling ved Egtvedpigens gravhøj og til Jelling, hvor flere af Kalundborg Arkæologiforenings medlemmer deltog.

I DAA's årsmøde 2022 deltog 7 medlemmer fra Kalundborg Arkæologiforening. Der deltog i alt 25 personer fra 12 foreninger, så vi fra Kalundborg var glædeligvis bedst repræsenteret.

HERSLEV

Jens Nielsen

Museum Vestsjælland - Arkæologi

3 t. · 🌐

...

I disse uger graver vi atter i Herslev! Udgravningen af de middelalderlige hustomter ledes af Trine Borake, som endnu engang får hjælp af et hold studerende fra Københavns Universitet. Udgravningen er en fortsættelse af de tidligere i 2018 og 2020, og denne gang er det planen at afslutte undersøgelsen helt. Efter de tidligere udgravninger blev feltet dækket med sand og grus, men det har vi gravet væk, og vi er nu i gang med at undersøge gulvlaget. Dagens fund indebærer bl.a. en mønt, en knap og mest imponerende en benskæftet dolk. Vi glæder os til at se hvad de næste uger herude bringer!

Fra Museum Vestsjælland Arkæologi Facebook d. 22. august 2022.

Det er efterhånden blevet en god tradition, at arkæologiforeningens vandsoldehold deltager i Trine Borakes udgravninger på middelalderlokaliteten ved Herslev syd for Tissø.

Lokaliteten har i 2018, 2020 og 2022 været anvendt til undervisning af arkæologistuderende, og de har blandt andet arbejdet med udgravning af velbevarede hustomter fra 1200-tallet med stolpehuller, syldsten og gulvlag. Der er også udgravet brønde og andre anlæg.

Her ses nogle af deltagerne fra vandsoldeholdet – i 2022 som noget nyt med soldecontainer. Fra venstre Bent Mortensen, Gunnar Jørgensen, Margit Jørgensen og Helle Gjør. Containeren er udstyret med i alt 6 soldestationer, den genbruger soldevandet, og den fungerer i det hele taget rigtig godt.

Foto: Jens Nielsen.

10 friske frivillige vandsoldere deltog i perioden d. 22. august til d. 22. september 2022 i alt i 16 dage med et samlet effektivt timeantal

på 301. Ved vandsoldningen får vi især fat i de helt små genstande, som udgraverne ikke har en jordisk chance for at se, når de graver. Blandt de små genstande, der er fundet ved de 3 gravesæsoners soldearbejder kan nævnes fiskeben fra forskellige fiskearter og fiskeskæl fra blandt andet aborrer. Sammen med ganske små fragmenter af æggeskaller, muslingeskaller og diverse dyreknogler er det med til at give os et fint indblik i, hvad folkene der på stedet fik at spise i 1200-tallet. At de også drak øl og spiste brød til, fortæller forkullede kerner fra forskellige kornsorter. Ved vandsoldningen er der også blevet fundet keramik, mønter, knive og andre metalgenstande, hvæssesten, glasperler og meget andet.

Kalundborg Arkæologiforenings soldehold har i tidens løb udført en hel del vidt forskellige soldearbejder for Museum Vestsjælland. Holdet har gennem årene udviklet sig til en selvkørende, rutineret og effektiv enhed, hvor solderisterne har fuldstændig styr på logistikken i forbindelse med arbejdet. Samtidig har holdet gennem års erfaringer efterhånden opnået et meget stort materialekendskab og er ofte i stand til at identificere selv ganske små fragmenter af diverse genstande.

Jovist kan der være penge i vandsoldning – i dette tilfælde såkaldte borgerkrigsmønter. Fra venstre Elin Johansen, Nina Nyberg og Gunnar Jørgensen.

Foto: Jens Nielsen.

"Det er lige til øllet". Eller: "spis brød til". Til højre en kernesund Karen Vestergaard med nogle af de forkullede korn, der er fundet ved vandsoldning. Fra venstre ses i øvrigt Helle Gjøl, Gunnar Jørgensen og Bent Mortensen.
Foto: Jens Nielsen.

Helle Gjøl med en stærkt nedslidt hvæssesten.
Foto: Jens Nielsen.

Fra Museum Vestsjælland Arkæologi Facebook d. 6. september 2022.

Museum Vestsjælland - Arkæologi

3 t. · 🌐

Udgravningen i Herslev er på fjerde uge og her går det godt!

Ugen startede ud med fundet af diverse perler.

Heriblandt fandt vi en facetslebet perle af bjergkrystal.

Perlen er fundet ved de middelalderlige lag ved de hustomter, som vi i øjeblikket er ved at udgrave, og perlen stammer også fra denne periode.

Der kan drages paralleller til lignende fund af perler i de middelalderlige lag i Ribe.

Her menes perlerne at indgå i en bedekrans.

Udover perlen er vi i gang med at undersøge forskellige gruber og anlæg, som vi ikke endnu kender funktionen og betydningen af.

I de første undersøgelser af gruberne/anlæggene er der blevet fundet keramik, knogler og mindre metalgenstande.

TINGHØJ

Jens Nielsen

Fortidsmindeplejegruppen har nu blandt flere andre fredede fortidsminder ryddet Tinghøj mellem Ubby og Ugerløse for uønskede træer og buske. Søndag d. 25. september 2022 havde Lisbeth Pedersen arrangeret åbent hus for Hvidebæk Lokalarkiv og Kalundborg Arkæologiforening.

Arrangement ved Tinghøj mellem Ubby og Ugerløse søndag d. 25. september 2022.

Foto: Jens Nielsen.

Lisbeth Pedersen fortalte om plejearbejdet og om en tilsvarende høj, der lå lige øst for Tinghøj, og som blev udgravet i 1884. På ældre kort hedder de to høje faktisk Tinghøje. Lisbeth berettede om de mange fund og observationer, der blev gjort i forbindelse med udgravningen. Desuden blev der fremhævet den positive indflydelse, fortidsmindepleje har for de særlige overdrevsplanter, der efterhånden kun har få steder, hvor de kan trives. Det var et fint og inspirerende arrangement, hvor 11 af arkæologiforeningens medlemmer deltog.

OLDSAGSAFTEN MED KURT OG ANDERS

Jens Nielsen

Tirsdag d. 11. oktober 2022 afholdt Kalundborg Arkæologiforening en interessant oldsagsaften, hvor Kurt Petersen og Anders Fischer tegnede og fortalte. Der var 14 af foreningens medlemmer, der deltog.

Kurt fremviste nogle af sine meget flotte økser og andre fund fra omegnen af Kalundborg, og Anders satte fundene ind i et lidt større perspektiv. Kurt har naturligvis fuldstændig styr på, hvor de forskellige oldsager er fundet, og de er således vigtige brikker i den arkæologiske kortlægning

Der blev med stor interesse studeret oldsager og oldsagstegninger. Kurt Petersen har leveret et stort antal oldsagstegninger til en række forskellige arkæologiske publikationer.

Fotos: Karen Vestergaard.

VIKINGEGRAVPLADSEN VED SVINNINGE

Jens Nielsen

Meget fornem nål med skægget mandsperson fra vikingegravpladsen ved Svinninge.

Foto: Bent Mortensen.

Torsdag d. 27. oktober 2022 var soldeholdet fra vikingegravpladsen ved Svinninge inviteret til Oldvejen af Michael Vennersdorf og Lizette Salge for at se og høre om nogle af de nykonserverede genstande fra udgravningen, hvor arkæologiforeningen deltog med vandsoldere. Ud af de 13 inviterede soldere var der 7, der deltog i det interessante arrangement sammen med 5 andre særligt indbudte.

Michael Vennersdorf gennemgik udgravningens forløb med gode fotos af de mange gravanlægs meget forskellige tilstand og udgravningen af dem. Derefter var der lejlighed til at studere de nykonserverede gravgaver på allernærmeste hold.

Der var tale om et meget stort antal genstande, der omfatter fibler, dragtnåle, glasperler, knive og mange andre genstandstyper.

Et par af de mange fine nykonserverede gravfund fra Svinninge.
Fotos: Bent Mortensen.

OVERLEVELSESTUR OG JULEFROKOST 2022

Jens Nielsen

I baggrunden ses ruinerne af en dobbelt jættestue, som er temmelig overgroet med træer. Selv om dette fortidsminde ligger mindre end 50 meter fra Dyssevej, var det ukendt for stort set samtlige deltagere, at der her ligger ruinerne af en dobbeltjættestue. Den er bogstavelig talt usynlig, når man kører forbi ude på Dyssevej. 20-30 meter til venstre for jættestuen er der for mange år siden sløjfet to langdysser, og flere andre fortidsminder er sløjfet i området.

Foto: Jens Nielsen.

Årets overlevelsestur var denne gang koncentreret omkring Dysse-
loden, hvor Dyssevej mellem Ugerløse og Ubby har sit forløb. Som
sted- og vejnavnet antyder, har der i området ligget et større antal
megalitanlæg foruden adskillige bronzealderhøje. Trods mange gamle

sløjfninger ligger der stadig en hel del af oldtidens mindesmærker, som der dog ikke er almindelig offentlig adgang til.

Jættestuen Grønhøj har været fuldstændig skjult af træer og buskads indtil plejegruppen for nylig har ryddet højen. Stor ros for resultatet.
Foto: Jens Nielsen.

Gunnar Jørgensen, som desværre ikke selv havde mulighed for at deltage, havde charmeret sig til, at vi havde fået adgang til en hensigtsmæssig parkeringsplads og til de interessante fortidsminder. Som det fremgår af artiklens fotos, var vejret meget tåget. Det betød, at vi gik glip af de fantastiske udsyn, der ellers er fra disse fortidsminder. Til gengæld skabte tågen en helt speciel stemning over landskaberne.

Ejeren af haven, hvor jættestuen på næste sides foto ligger, bød turens deltagere velkommen med diverse flasker med varmende indhold. Vi var også en tur rundt på den kæmpestore grund, hvor der overalt findes finurlige figurer i stort format og antal. Der var også en julenisse.

I en privat have ligger der en meget fin lille jættestue med et meget højloftet kammer med kolossale bæresten. Over for indgangen er der to rødlige sten. Det er såkaldte tvillingesten, hvilket vil sige, at de er kløvet ud af den samme kæmpestore sten. Tvillingestenenes kløveflader vender ind mod kammeret.

Foto: Jens Nielsen.

Det sidste fredede fortidsminde, vi besøgte, var Tinghøj, som er en bronzealderhøj, der nu danner en flot silhuet. Som det tydeligt kan ses, nyder også denne høj godt af fortidsmindeplejegruppens indsats.

Foto: Jens Kristian Nielsen.

Der var 11 medlemmer af Kalundborg Arkæologiforening, der deltog i overlevelsesturen.

Som det fremgår, besøgte deltagerne i overlevelsesturen to af de fredede fortidsminder, som fortidsmindeplejegruppen tager sig kærligt af. Når man jævnligt bevæger sig på de kanter, kan man ikke undgå at glæde sig over, at nogle af vores fortidsminder således atter er blevet synlige. Alt tyder vel på, at gravmonumenterne i sin tid netop er blevet opført for at kunne ses. Der er alt for mange af vores fortidsminder, der i dag ligger tilgroede og fuldstændig skjulte.

Efter overlevelsesturen blev der afholdt den traditionelle julefrokost i Kalundborg Museums foredragssal. Her var der 18, der deltog.

I forbindelse med den traditionsrige julefrokost oven på overlevelsesturen var der muntre julemusikalske indslag med Elin Johansen og Bent Mortensen.

Foto: Jens Nielsen.

PÅ TUR MED NIELS BØDKER THOMSEN

Lørdag d. 22. april 2023

Niels Bødker Thomsen er blandt en hel del andet formand for Furesø Arkæologiforening, og det er nok de færreste, der har så grundigt et kendskab til oldtiden på Furesøegnen, som Niels.

Nu er det lykkedes at få arrangeret en tur til Furesøegnen med Niels som guide.

Detaljer såsom tidspunkt(er) og sted(er) er endnu ikke helt på plads, men oplysningerne bliver tilsendt senere.

Af hensyn til at arrangere samkørsel og andet praktisk er der tilmelding til formand Helle Gjøl morgjol@gmail.com senest lørdag d. 15. april 2023.

Nogle dysses ned, og andre dysses op. Her ses Niels oppe på toppen af en dysse.

Foto fra Internettet.

KONTINGENT 2023

Så tager vi atter hul på et helt nyt og ubrugt år. Det betyder, at tiden er inde, til at medlemmerne får indbetalt medlemskontingent for 2023.

Kontingentet er fortsat kr. 100,00 og kan indbetales til:

SPAREKASSEN SJÆLLAND-FYN
Kontonr. 0516 1024079

Bemærk venligst, at dit kontingent til Kalundborg Museumsforening ikke kan indbetales til Kalundborg Arkæologiforenings konto.

GENERALFORSAMLING

Af hensyn til indkøb af kaffe og kage er der tilmelding til formand Helle Gjøl på e-mail morgjol@gmail.dk senest onsdag d. 15. februar.

Ifølge Kalundborg Arkæologiforenings vedtægter skal den årlige generalforsamling afholdes inden udgangen af februar måned.

Eventuelle forslag skal ifølge vedtægterne være formanden i hænde senest 14 dage før afholdelse af generalforsamlingen.

Efter generalforsamlingen vil Gunnar Jørgensen fra Ubby fortælle om sin hjemegn og om sine mange års arbejde med arkæologi.

Vi glæder os til at se jer.

GENERALFORSAMLING

Onsdag d. 22. februar 2023

Kl. 19:00 i Kalundborg Museums foredragssal

Dagsorden:

1. Valg af dirigent.
2. Formandens beretning.
3. Fremlæggelse og godkendelse af revideret regnskab.
4. Valg af bestyrelse og suppleanter. På valg til bestyrelsen er:
Helle Gjør, Bent Mortensen og Jens Nielsen.
Helle Gjør og Bent Mortensen er villige til genvalg.
Jens Nielsen ønsker ikke genvalg.
Suppleanter: Nina Nyberg og Søren Rasmussen er villige til genvalg.
5. Valg af revisor og revisorsuppleant:
Revisor Jens Kristian Nielsen ikke oplyst angående genvalg.
Revisorsuppleant Lisbeth Pedersen er villig til genvalg.
6. Fremlæggelse af planer for det kommende år.
7. Behandling af indkommende forslag.
8. Fastlæggelse af kontingent for 2024.
9. Eventuelt.

Kalundborg Arkæologiforenings bestyrelse:

Formand: Helle Gjør morgjol@gmail.com	Tlf. 2182 6247
Næstformand: Jens Nielsen jen@vestmuseum.dk	Tlf. 4042 4326
Sekretær og praktisk koordinator: Bent Mortensen bentmortensen6@gmail.com	Tlf. 2182 6238
Kasserer: Karen Vestergaard lindehoj@lund.mail.dk	Tlf. 4031 5242
Referent: Karen M. Boysen karen@ellemosegaard.dk	Tlf. 5196 9062
Suppleant: Nina Nyberg ninanyberg@live.dk	Tlf. 6093 7734
Suppleant: Søren Rasmussen soeren.tuegaard@gmail.com	Tlf. 6067 7733